

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Seria litteratorum, hominum poenitentia, institutio
eruditorum delinquentium - Cod. Ettenheim-Münster 60**

[S.l.], 1727

Documetum 18

[urn:nbn:de:bsz:31-108344](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-108344)

vestris, et si in mente vestra est christus jesus. et quoniam
 niam e tenebris lux effulset in cordibus vestris cognitionis
 Dei: et si adimpletum est illud in te: sicut lumbi vestri prae-
 cincti, et lucerna ardentem in manibus vestris. Et eritis sicut
 servi, et peccantes Dominum suum, donec revertatur a rump-
 sis. ne obturatur os tuum, non habens quod respondeat
 in medio sanctorum. Et si nosti te, quemadmodum virgines
 illas habere oleum in vase suo, ut sponsus obviam procedas
 neque excludaris. Et si cognoscis spiritum tuum, et animam,
 et corpus esse conjuncta sine reprehensione, ut in die
 Domini nostri jesu christi sine macula appareant. Et
 si te non accusat, neque arguit conscientia. Et si parvulus
 factus es iuxta sermonem salvatoris dicentis: sibi par-
 vulus venire ad me, talium est enim regnum caelorum: vere
 sponsa eius facta est anima tua: et spiritus sanctus in te,
 nunc etiam dum es in corpore, conquiescit. Matth. i.

Quod si non es eiusmodi, dolorem et gemitum acerbum
 exspecta, quoniam dedecus, et ignominia praecedent te
 in conspectu sanctorum. quemadmodum virgo quotidie
 manum suam fovit, nihil aliud curat, nisi ut ornata sit sponso
 suo, et speculo explorat diligenter, ne qua macula reperi-
 deat in vultu suo, quia sponsus offendatur: sic magna quo-
 tidie cura, et diligentia sancti cogitationes et sermones,
 actionesque explorant, ne quid in illis sit, quod cae-
 lesti sponso displiceat. nullis neque animi, neque corporis
 laboribus paratis, et aeternum illud gaudium asequare
 quo pauci reperiuntur digni, nimirum illi, qui spiritu
 gladio animum, sensusque suos ab omni inquinamento 2. Cor. 7.
 et monet Apostolus mundaverunt. adiversis Deus in
 firmitatem nostram, et in numero sanctorum eius
 esse mereamur.

Documentum 18.

Formidabile est mysterium mortis, quando quatit
 animam exercitus ille horribilis. incutit timores, formas
 metus, delicta improperat, ad se trahit caecantem,
 interminat lugubria, ut ante tormentum, talis moles-
 tia sufficiens sit ad cruciatum. Tunc quidem miser hor-
 rescit, veluti mortiferam venenum degustaverit. ingra-
 vescit calamitas instabilis tenoris, et atrocium facinora
 fit attonitus, obmutescit sensuum vigor, deflorescit
 inconsiderata dolorum perpessio, affligit acrimonia
 vehementi, et ignominia ineluctabili penitus deficit. Nun-
 quid ignoras, quomodo in nostris die venient animam
 flagitia, quomodo cor deorsum premant? sine est
 quod plerique timoribus corripiantur, vultus horrendos
 conspicant, quorum ulterius aspectum sustinere
 nequeant. De subito enim attollentes caput, innituntur

cubito, et lectum ipsum cum multo impetu concutunt,
oberrantibus oculis huc illucque prospiciunt, a circumspiciunt
anima metuit nolens a corpore separari. Nam si homi-
nes horrendos conspicientes veremur, Angelos miniferos,
virtutes inflexibiles cominus videntes quid non patiemur?
Ecl. 5. audi quid tibi dicitur: ne differas de die in diem, ne cadas,
inquam, non exspectans diem, quando defecerit te vivendi
ocasiones, defectus autem, et tribulatio inconculabilis super-
veniet quando medici cadent, domestici fugient, quando
difficilis respirandi erit densa, et sicca, febre incendente
te, ad depopulante. quando suspirabis ab intimo cordis, nec
invenies adjuvantem gracilis ac languidus, non erit qui
te audiat. nam omne quod tunc a te dicitur, quasi deli-
ramentum, quasi infantia, quasi demencia contemnetur.

Nullus itaque te decipiat frivolis et vanis sermo-
nibus, superveniet tibi repentinus interitus, et verbi-
procellarum similis. Veniet angelus immittis seducens
cum violentia, et trahens tuam animam ligatam pec-
catis, frequenter severtentem ad ea quae sunt hic, et
lugentem sine voce organo lamenti, ac tristitia inter-
cepto. O quoties lacerabis te ipsum! O quoties suspira-
bis otiose penitendo, in his quae male voluisti, et fecisti!
quoties loqueris in dolore cordis tui: ve mihi quia non
vales abijcere grave hoc pondus peccati! ve mihi quod
macula nequeant abluere! O prava consilia! O facti con-
cubitus, quia usum peccandi ad tempus habui, aeternaliter
cruciar. propter carnis voluptatem, et ardorem, igni-
trador; iustum est iudicium Dei. vocabar, et non audie-
bam, contestabantur me, et ego deridebam. haec et huius-
modi conclamabis, si praestitum fueris penitentiae. tunc
miserere tui. imprimenti tibi novissimum diem exitus
angustiam, suffocationem, et horam directionis spiritus
sententiam Dei irgentem, angelos festinantes, animam
inter haec fluctuantem, obtenebrescentem, fermentem
vehementer, dubitantem inutiliter, penitentem quando
nihil prodest. audisti Deum dicentem: dedi illi tempus
ut penitentiam ageret, et noluit penitere. non est quod
cum causa dubites, non est quod sine causa desperes. His
ad confitendum exemplis accingere, his ad penitentiam
armare. differet enim Deus penam, ut inveniat peniten-
tiam, et morabur ubi non spatium, proleat patientiam,
ne invadat censura, quod clementia possidebat, non
praeterita mala exspectat Deus, nec errata computat, sed
correcta laudat. Habes promissum ad penitentiam
suadentis tibi, si non penitueris, impellat. Et dedit, in-
Job. 24. quid, illi tempus, ut penitentiam ageret, et noluit peni-
tere. Huc similiter accedit illud propheticum: Et dicit,
Gen. 3. postquam fornicata es, ad me convertere, et noluit ad
me reverti postea.

Quare, si in desperationis gurgitem, enormi-
 tates tuorum scelerum circumactante immergere,
 illud tibi spes promissa reparationis demitur, rapit
 te sebens in abruptum vorago facinorosa, et claudetur
 oculi nocte peccati, ne veri luminis videant radium per-
 micantem. Huc atq; illuc te circumducunt angeli de-
 ceptores, fient gratia cuncta flagitia et peccandi licen-
 tia tibi penitus allubeat. Tenebit te diabolus sub
 specie libertatis addictum, ut sit tibi liberum pecca-
 re, non vivere. captivum te tenet auctor scelerum,
 pedes tibi libidinis inposuit, et undiq; te, segit armata
 custodia, legem tibi dedit, ut licitum probes omne quod
 non licet: et vivum te in sterna mortis fossam demersit.
 Confitere quaso cuncta, quibus te reum meminere, con-
 fite, et faciem Dei proveri satisfactionis officio: hu-
 milia ante eum cor tuum, et in conspectu eius curra cer-
 vicem, flecte genua, et elis vultu terra prosterne te,
 suscipiet continuo gemitum tuum celestis medicus, qui
 fidem probare consuevit penitentibus ac patrosistum.
 scriptum est enim: misericors omnium Domine, quia om-
 nia potes, et negliges penam hominum propter peni-
 tentiam; subest enim tibi, cum vales popo. convertimini Zach. i.
 ad me, inquit, et ego convertar ad vos. hoc est indignatio,
 quam de pietate minatur: hoc est ira, qua inferit mis-
 ricordiam. felix homo, qui Dominum suum agnoscit Eccl. 5.
 vocantem, qui conversionis sue tempus non prolongat
 delectationibus, qui in flehu sternitur, ut in letitia
 erigatur, qui serit in lacrymis, ut in gaudio metat. Ne
 tardes converti ad Dominum, ne ira eius in tempore
 vindicte disperdat te: misericordia enim, et ira ab
 illo. non demus corpora nostra scelerum ditioni, sed
 obediamus apostolo dicenti: non regnet peccatum in Rom. 8.
 vestro mortali corpore ut obediat ei: ut quia deesse
 non potest, certi non regnet, hoc est, non sine respectu
 evadendi, abrupta fiat peccandi licentia. quando
 probas restare tibi tempus cum nobis inopinatus super-
 veniat exitus interminabilis et vite nostra dubia sint
 cuercula, pro incertitudine mortis. audi dicentem
 scripturam: vivens et sanus fateberis, et laudabis Do-
 minum, et in partem vade sancti saculi, cum vivis, et
 dantibus confessionem. Certum enim habet donum venia,
 cui pariter premittitur.

De penitentibus scriptum est, quod de derisus
 Deus vitam justitie, et confirmabit deficientes sus-
 tinere, et destinaverit illis sortem veritatis. fideoque
 in Evangelio monet te dicens: quando vadis cum adver-
 sario tuo ad principem, in via, da operam liberari ab
 illo, ne forte statuat te ad iudicem, et iudex tradat
 te exactori, et exactor mittat te in carcerem, dico

tibi non exies inde, donec non ipsum etiam quod carcerem
reddas; sed nunquam redditurus est, quia non erit aliud
iudicium: quare nunquam dehaerit cruciatum. Magna
est faciem entum penitentiam. audi Christum, quare
faciat penitentiam: aderant Cingit dicens, in ipso in
tempore quidam mentiantes illi de Gallilaeis, quorum
sanguinem pilatus misit cum sacrificijs. Et respondens
dixit illis Iesus: probatis quod hi Gallilaei pro omnibus
Gallilaeis peccatores fuerint, quia talia passim sunt?
non dico vobis, sed nisi penitentiam habueritis, omnes
similiter peribitis. De Iuda Gallilaeo in Actibus ap-
tolorum legitur: hic legi peritus existens, dicebat
nullum hominem, nec etiam ipsum Caesarem Domini
appellatione cenferi debere, nec aliud quam quod
Moses praeceperat sacrificium fieri. Et propterea
Iuda sanguinem atque discipulorum eius sacrificijs, quae
pro Caesare fiebant, commisit pilatus, sed hoc Iuda
peccatis, et sciorum Iudaei adscribent. Salvator autem
Iudam, et eius socios non negat fuisse malos, sed idem quod
alii scelerationes fuerint, non confitebatur fuisse passim.
Idem autem, nisi penitentiam egeritis, omnes similiter peri-
bitis. Talibus fideles debent inservi, non exaltari. Non
enim si nobis in portu navigantibus, alij succumbant
tempestatibus, idem iusti sumus.

Amo tunc eorum erudimur eventu, ut absque
dilatione in melius nos emendemus, ut non pereamus,
sicut illi a Tito et Vespasiano sunt perdit, et in in-
ferno cruciantur sine fine: quia non penituerunt.
ad penitentiam similiter pertinet parabola, quam
de ficulnea subiungit, cuius fructum triennio Domi-
nus expectaverat. ficulnea quidem unusquisque nos-
trum dicitur in vinea plantatus, et aqua baptismi
regeneratus in ecclesia. procurator vinea Angelus
datus nobis ad custodiam, qui gravioribus periculis cum
affligimur, ad Dominum interpellat pro nobis: Domine,
inquit, dimitte eum, qui etiam hoc anno penitentiam
aget. Hic tibi monstrat fossam, cui committenda stercora.
seditur peccator, quando pulverem anime negotijs
secularibus excutit, et factus levior bonis fructibus periturus
batur. stercora vero tunc in circuitu mittuntur, quando
pro pretiosa, et molli veste, fructus causa vilis et aspera
inducitur, cum pro gloria, et pompa huius saeculi monasti-
cam, seu cuiuslibet sanctae conversationis normam imp-
lectitur. si non feceris post spatium, trienne fructus
ut otiosus, ut ineptus, ut terram tantum occupans, et vi-
nea excideris. Nam triennio se in peccatis perseveran-
tem, in adolescentia, iuventute, senectute proximis contumens
et carum gnarus, scandalizatur, atque deterior

quare merito ille succidendus est, cum sterilitate nu-
 tendus, ad ferendum fructum proximum vehementer im-
 pediat. Non potest fructum facere, quem iucunditas
 gaudiorum a seipso dissipare. Omne quod carpitur de se-
 derio corporis finis calce succiditur. Deformis certe
 anima remanebit, si saltem penitentia vel iunioribus
 et confessionum amictibus non obsequatur. Turpitudine
 corporis festinas abscondere, et anima maculas non con-
 tendis abolere, per penitentiam? si hic penitendo non
 aboleveris: confitendo coram non averteris faciem Dei
 a peccatis tuis: in inferno te nolente nota erunt, et mani-
 festabuntur omnibus.

Documentum 19.

Debes diligentissime discutere, qualis modo sis,
 et quantum a statu et fine tuo distes, id est, quam sint
 vires et affectiones anime tue deformata, in dispo-
 sita, et deordinata, quango multis et varijs cupiditatibus
 cor tuum sit pollutum. si enim non sentis, quomodo
 et in quibus vires, potentie et affectiones anime tue
 deformatae sint, quomodo reformabis? si ignoras quibus
 cupiditatibus cor tuum est sordidum: quomodo quaso
 purgabis, cum nihil in te videas purgandum? fugiter
 ante omnia in hac parte te ipsum discere agnoscere,
 et quid purgandum fuerit scire, ut ita in te verum
 esse prober, quod cognitio propria initium sit salutis.

Tria autem sunt praecipue quibus tuam deformati-
 tatem poteris agnoscere, et quibus cupiditatibus pollutus
 fueris edoceri. primum est, ut te ipsum diligenter
 discutias. secundum est, ut tuos defectus ab alijs fre-
 quenter et libenter audias. tertium, ut viriliter vitijs
 resistendo, eorum in te fortitudinem per eorumdem
 contra te resistentiam experiaris. per primum teipsum
 vides, ut qualis fueris discas, per secundum audis, ut
 quod vidisti, credas, ut fiat fides ex auditu. per ter-
 tium quodammodo manibus palpas, ut omnino contra-
 dicere, quin ita sit nequeas, ne in aliquo valeas dissi-
 mulare.

Ut igitur teipsum per diligentem disquisitionem
 tui ipsius discas agnoscere, esto tui ipsius iustus iudex
 et rigidus imperator tui micascosmi. frequenter vel
 saltem saepe ascende tribunal, et accersis coram
 te quibus regimen regni tui, id est, tui ipsius commi-
 sisti. A primo a principalioribus, id est, intellectu,
 affectu, et memoria rigide discute, quomodo una-
 quaeque officium suum expleat, et quantum distent
 a sua originali institutione, pro qua indita sunt
 tibi. Vide utrumne ratio tua sit creonca; vide